

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

TRABZON İÇMESUYU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2022 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU.....	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7.	DENETİM BULGULARI	13
8.	EKLER.....	57

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu.....	4
Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri	7
Tablo 7: TİSKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	7
Tablo 8: 2022 Yılında Geçici Kabulü Yapılıp İlgili Hesaplara Aktarılmayan Yapım İşleri	18
Tablo 9: Amortisman Ayrılmamış Maddi Duran Varlıklar	21
Tablo 10: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılmış Maddi Duran Varlıklar	21
Tablo 11: Parçalara Bölünerek Doğrudan Teminle Karşılana n İhtiyaçlar	25
Tablo 12: Yıllar İtibarıyla Su Kayıp ve Kaçak Oranları	32

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirketi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
KDV	Katma Değer Vergisi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SCADA	Veri Kontrol ve İzleme Sistemi
TİSKİ	Trabzon İçmesuyu ve Kanalizasyon İdaresi
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Bakiye Raporundaki Tutarlar ile İlgili Muhasebe Hesaplarında Kayıtlı Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması
2. Geçici Kabul Noksanları Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi
3. Geçici Kabulü Yapılan İşlere İlişkin Tutarların İlgili Maddi Duran Varlık Hesabına Aktarılmaması
4. Kamuya Olan Taksitlendirilmiş Vergi ve Sigorta Prim Borçlarının Vadelerine Göre İlgili Hesaplarda İzlenmemesi
5. Maddi Duran Varlıkların Amortisman İşlemlerinde Hatalar Bulunması
6. Taahhüt Hesaplarının Gerçek Tutarı Göstermemesi
7. Yapılandırılarak Ertelenen Su Alacaklarının Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Bazı Mal Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Yapılması
2. Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi
3. Emanetler Hesabındaki Tutarların Zamanaşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi
4. Günübürlük Kiralanan Evlerin Abone Tipinin Hatalı Uygulanması
5. İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp ve Kaçak Oranının Yüksek Olması
6. İdarece, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü Tarafından Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Suyun Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair Denetimin Yapılmaması
7. İdarenin Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğüne Sondaj İzni Verilerek Açılan Kuyuların Bilgisine Sahip Olmaması
8. İdareye Ait Tesislerin Su ve Atık Su Aboneliklerinin Bulunmaması

9. İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullanılmaması
10. İşyeri Olarak Faaliyet Gösteren Yerlerin Su Aboneliklerinin Hatalı Belirlenmesi
11. Kaynak ve Yeraltı Sularından Alınan Gelirlerden İlgili Belediyelere Pay Aktarılmaması
12. Konutlara İlişkin Olarak Tahsil Edilen Çevre Temizlik Vergisi Paylarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması
13. Mali Durum Gözetilmeden Büyükşehir Belediyesine Borç Verilmesi
14. Mevzuata Göre Belirlenen Borçlanma Sınırının Aşılması
15. Sayıştay Denetim Raporlarının Genel Kurulda Görüşülmemesi
16. Su Abonelerinden Tahsil Edilmeyen Yüksek Tutarlarda Alacak Bulunması
17. Su Kayıplarının Önlenmesine Yönelik Çalışmaların Tamamlanmaması
18. Su ve Atık Su Tarife Bedellerine İlişkin Maliyet Hesabının Yapılmaması
19. Şebeke Suyu Abonesi Olup Aynı Zamanda Kuyu Suyu Kullanan Konut Abonelerinden Çevre Temizlik Vergisinin Eksik Tahakkuk Ettirilmesi
20. Yağmur Sularının Uzaklaştırılmasına İlişkin Harcamaların Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi
21. Banka Tarafından Yapılan Tahsilatların İdare Hesaplarına Zamanında Aktarılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Trabzon İçmesuyu ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (TİSKİ), Bakanlar Kurulunun 31.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. TİSKİ Genel Müdürlüğü, Trabzon Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 01.04.2014 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Trabzon Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler TİSKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre TİSKİ de bağlı idare olarak Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince TİSKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve

onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Trabzon Büyükşehir Belediye Meclisi, TİSKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcısı ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

TİSKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

TİSKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

TİSKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	532	139
Sözleşmeli Personel	-	174
Kadrolu İşçi	258	120
Geçici İşçi	-	-
Toplam	790	433
696 sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	413

TİSKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu 1 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre TİSKİ bağlı idare olarak Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

TİSKİ'nin 2022 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2022 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen (+) / Düşülen (-) Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	43.495.000,00	6.710.000,00	10.687.000,00	60.892.000,00	59.278.178,88	1.613.821,12	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	8.455.000,00	741.000,00	660.000,00	9.856.000,00	9.408.562,16	447.437,84	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	190.187.000,00	123.589.000,00	34.823.166,21	348.599.166,21	285.559.975,66	61.112.132,55	1.927.058,00
04	Faiz Giderleri	0,00	23.600.000,00	2.637.000,00	12.540.000,00	38.777.000,00	38.707.094,08	69.905,92	0,00
05	Cari Transferler	0,00	2.962.000,00	0,00	350.000,00	3.312.000,00	1.983.291,26	1.328.708,74	0,00
06	Sermaye Giderleri	68.258.881,72	319.683.000,00	66.323.000,00	-14.740.348,88	439.524.532,84	358.166.966,51	79.843.909,55	1.513.656,78
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	18.000,00	0,00	0,00	18.000,00	0,00	18.000,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	41.600.000,00	10.000.000,00	-44.319.817,33	7.280.182,67	0,00	7.280.182,67	0,00
Toplam		68.258.881,72	630.000.000,00	210.000.000,00	0,00	908.258.881,72	753.104.068,55	151.714.098,39	3.440.714,78

TİSKİ'nin 2022 mali yılı bütçesi ile 630.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. Geçen yıldan devreden 68.258.881,72 TL ödenek ve 210.000.000,00 TL ek ödenek ile birlikte ödenek toplamı 908.258.881,72 TL olmuştur. Yıl içinde 753.104.068,55 TL bütçe gideri yapılmış, 151.714.098,39 TL ödenek iptal edilmiştir. 2023 yılına 3.440.714,78 ödenek devredilmiştir.

Tablo 3: 2022 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	307.498.000,00	300.880.628,38	-70.097,82	300.810.530,56	97,83
04-Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	123.601.000,00	122.899.680,02	0,00	122.899.680,02	99,43
05-Diğer Gelirler	152.501.000,00	147.926.005,90	0,00	147.926.005,90	97,00
06-Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	500.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler	-100.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	584.000.000,00	571.706.314,30	-70.097,82	571.636.216,48	97,88

Buna göre 2022 yılında net bütçe geliri %97,85 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%97,82), alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirler (%99,43) ve diğer gelirler (%97,00) beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2022 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)*	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	50.205.000,00	59.278.178,88	118,07
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	9.196.000,00	9.408.562,16	102,31
03-Mal ve Hizmet Alım Giderleri	313.776.000,00	285.559.975,66	91,01
04-Faiz Giderleri	26.237.000,00	38.707.094,08	147,53
05-Cari Transferler	2.962.000,00	1.983.291,26	66,96
06-Sermaye Giderleri	386.006.000,00	358.166.966,51	92,79
07-Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00
08-Borç Verme	18.000,00	0,00	0,00

09-Yedek Ödenekler	51.600.000,00	0,00	0,00
Toplam	840.000.000,00	753.104.068,55	89,66
*Bütçe ödeneği; başlangıç bütçesi ve ek bütçe toplamıdır.			

TİSKİ'nin 2022 mali yılı bütçesi ile 630.000.000,00 TL ödenek öngörülmüştür. 210.000.000,00 TL ek ödenek ile birlikte ödenek toplamı 840.000.000,00 TL olmuştur.

Buna göre 2022 yılında bütçe giderleri %89,66 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel giderleri (%118,07), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderleri (%102,31), faiz giderleri (%147,53) beklenenin üstünde gerçekleşirken, diğer giderler beklenenin altında gerçekleşmiştir.

TİSKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2021 yılının 2020 yılına, 2022 yılının 2021 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	150.283.140,63	184.779.103,92	300.880.628,38	22,95	62,83
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	11.301.793,22	16.794.991,92	122.899.680,02	48,60	631,76
Diğer Gelirler	60.577.912,34	77.205.319,05	147.926.005,90	27,45	91,60
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	222.162.846,19	278.779.414,89	571.706.314,30	25,48	105,07
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	72.943,81	28.622,79	70.097,82	-60,76	144,90
Net Toplam	222.089.902,38	278.750.792,10	571.636.216,48	25,51	105,07

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2022 yılında gelirler bir önceki yıla göre 292.885.424,38 TL (%105,07) artış göstermiştir. Bu çerçevede; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 116.101.524,46 TL (%62,83), alınan bağış ve yardımlar ile özel gelirlerde 106.104.688,10 TL (%631,76), diğer gelirlerde 70.720.686,85 TL (%91,60) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinin artması sonucu arttığı anlaşılmakla birlikte, gelir yönetiminde sağlanan başarı da bu

artışta etkili olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2020-2022) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2020 Yılı (TL) (A)	2021 Yılı (TL) (B)	2022 Yılı (TL) (C)	2021-2020 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2022-2021 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	34.696.876,87	35.690.063,34	59.278.178,88	2,86	66,09
SGK Devlet Primi Giderleri	5.609.748,39	6.012.815,75	9.408.562,16	7,19	56,48
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	123.482.948,65	170.611.364,51	285.559.975,66	38,17	67,37
Faiz Giderleri	9.657.123,87	21.814.959,62	38.707.094,08	125,89	77,43
Cari Transferler	5.267.323,87	4.450.698,16	1.983.291,26	-15,50	-55,44
Sermaye Giderleri	100.987.833,49	132.398.387,49	358.166.966,51	31,10	170,52
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	279.701.855,14	370.978.288,87	753.104.068,55	32,63	103,00

TİSKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2022 yılında 2021 yılına göre 382.125.779,68 TL (%103,00) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2022 yılında personel giderlerinin 23.588.115,54 TL (%66,09), sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinin 3.395.746,41 TL (%56,48), mal ve hizmet alım giderlerinin 114.948.611,15 TL (%67,37), faiz giderlerinin 16.892.134,46 TL (%77,43) ve sermaye giderlerinin 225.768.579,02 TL (%170,52) arttığı görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın TİSKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2022 yılı Faaliyet Gideri 483.803.365,01 TL, Faaliyet Geliri 583.124.482,36 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 99.321.117,35 TL olarak gerçekleşmiştir.

TİSKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: TİSKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	TİSKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Trabsu A.Ş.	8.000.000,00	8.000.000,00	100,00

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

TİSKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu

idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İdare tarafından iç kontrol sistemi ve işleyişinin üst yönetici ve personel tarafından sahiplenilmesi ve desteklenmesi adına çeşitli faaliyetler yürütülmektedir. İdarenin iç kontrol faaliyetlerinin yürütülmesinde şu hususlar göze çarpmaktadır:

Kontrol Ortamı Standartları

-Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.

-İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

-Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

-Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

-Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur.

-İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

-İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

-Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmış, risk değerlendirme ve kontrol faaliyetleri ekipleri kurulmuş, Risk Yönetimi Yönergesi hazırlanmış olup operasyonel risklerin belirlenmesi açısından yeterli çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

-İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur.

-İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.

-İdarede yapılan görevlendirmeler farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

-İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

-Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun şekilde alt birim olarak kurulmamış olup Genel Müdürlük makamının 30.09.2022 tarih ve 36865 sayılı oluru ile dokuz kişiden oluşturulan komisyon tarafından yürütülmektedir.

-Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

-İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.

-İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

-İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, risk değerlendirme çalışmaları tamamlanamadığından değerlendirilmemektedir.

-Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

-İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Trabzon İçmesuyu ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bakiye Raporundaki Tutarlar ile İlgili Muhasebe Hesaplarında Kayıtlı Tutarlar Arasında Uyumsuzluk Olması

Abone İşleri Dairesi Başkanlığının hazırladığı bakiye raporundaki tutarlar ile Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının su hizmetlerine ilişkin kayıtlı alacak tutarları arasında uyumsuzluk bulunduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 120 Gelirlerden alacaklar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 86'ncı maddesinde;

"Bu hesap, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacakları ile duran varlıklar ana hesap grubu içerisindeki gelirlerden alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda vadesi bir yılın altına inenler ve bunlardan yapılan tahsilat ve terkinlerin izlenmesi için kullanılır."

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 89'uncu maddesinde;

"Bu hesap, mevzuatı gereğince tahakkuk ettirilen faaliyet alacaklarından takibe alınan tutarlar ile bunlardan yapılan tahsilat, tecil ve terkinlerin izlenmesi için kullanılır."

hükmüne yer verilmiştir.

Diğer yandan Yönetmelik'in "*Detaylı hesap planları*" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında, su hizmetlerine ilişkin alacakların

izlenmesi için 120.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodu ile 121.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap koduna yer verilmiştir.

TİSKİ Kuruluş ve Yönetimine Dair Teşkilat Yönetmeliği'nin 19'uncu maddesinde; İdarenin bütün gelir, gider, taşınır ve taşınmaz kıymetlerinin muhasebesini tutmak, ilgili mevzuat çerçevesinde İdare gelirlerinin tahsilatını yapmak, tahsilatla ilgili gerekli iş ve işlemleri yürütmek Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının görevleri arasında sayılmıştır.

Aynı Yönetmelik'in 21'inci maddesinde; abone müracaatlarının tetkik, neticelendirilme ve cevaplandırılması, abonelerle mukavele akdi ve feshi, abonelerin sarfiyatının tespiti ve bedellerinin tahakkuk ve kontrolü ile bu işlere ait bütün lüzumlu istatistik bilgilerin hazırlanması, gereken hallerde abone sularının kapattırılıp açılması, depozito tahakkuklarının yaptırılması, gerektiğinde sayaçlarının değiştirilmesi, abonelere ait sair masrafların tahakkuk işlerinin yürütülmesi görevlerinin Abone İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; abonelerin sarfiyatının tespit edilmesi ve bedellerinin tahakkuk, tahsil ve kontrol işlemlerinin yapılması, bu işlere ait bütün hesapların tutulması Abone İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından; gelirlerin tahakkuk ettirilmesi, gelir ve alacakların takip ve tahsil işlemlerinin kayıt altına alınması ise Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından yerine getirilmesi gereken görevlerdir.

İdare tarafından tahakkuk ettirilen su hizmetlerine ilişkin gelirler su bedeli ve atık su bedelinden oluşmaktadır. Bu bedeller niteliklerine göre 120.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodu ile 121.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodunda muhasebeleştirilmektedir. Bu hesap kodlarının yılsonu itibarıyla borç bakiyeleri toplamının, Abone İşleri Dairesi Başkanlığının hazırladığı bakiye raporundaki tahakkuk etmiş ancak tahsil edilmeyen su ve atık su bedelleri toplamına eşit olması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Abone İşleri Dairesi Başkanlığından yılsonu itibarıyla alınan bakiye raporunda tahakkuk etmiş ancak tahsil edilmeyen su ve atık su bedellerinin toplam 42.312.372,08 TL olduğu, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığından yılsonu itibarıyla alınan mali tablolarda ise 120.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodunun borç bakiyesinin 10.079.412,15 TL, 121.03.01.02.58 Su hizmetlerine ilişkin gelirler hesap kodunun borç bakiyesinin ise 38.328.797,89 TL dolayısıyla muhasebe kayıtlarına göre tahakkuk etmiş ancak tahsil edilmeyen

su ve atık su bedellerinin toplam 48.408.210,04 TL olduğu; netice olarak yılsonu itibarıyla bakiye raporundaki tutarlar ile mali tablolarındaki tutarlar arasında 6.095.837,96 TL fark bulunduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; İdare bünyesinde kullanılmakta olan Yönetim Bilgi Sistemi uygulaması ile Abone Bilgi Yönetim Sistemi uygulamasının birbirleriyle entegre bir şekilde çalıştığı, Abone Bilgi Yönetim Sistemi uygulamasının tespit edilen hatalı veya eksik/fazla işlemlerin düzeltilmesi için kullanılabilirdiği, bulgu da tespit edilen hatalı veya eksik/fazla işlemlerin kümülatif karşılıkları incelendiğinde hesapların tuttuğu ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında Yönetim Bilgisi Sistemindeki (muhasabe kayıtlarındaki) tutarlar ile Abone Bilgi Yönetim Sistemindeki düzeltme işlemlerinden sonraki tutarların eşitlendiği ifade edilse de bu eşitliği gösteren bir belge cevaba ek olarak gönderilmemiştir.

Sonuç itibarıyla, mali tabloların doğruluğu ve güvenilirliği açısından İdarenin fiili alacak durumu ile muhasabe kayıtları arasındaki uyumsuzluğun giderilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Geçici Kabul Noksanları Kesintilerinin Hatalı Muhasebeleştirilmesi

Geçici kabul noksanları için hakedişlerden yapılan kesintilerin 330 Alınan depozito ve teminatlar hesabında muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin 30'uncu maddesinde; anahtar teslimi götürü bedel sözleşmelerde yapılan iş tutarının %3'ünün, birim fiyat sözleşmelerde ise %5'inin geçici kabul noksanları için İdare tarafından tutulacağı ve bu tutarların işin yüklenici tarafından tam ve eksiksiz tamamlanmasını müteakip ödenebileceği ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 330 Alınan depozito ve teminatlar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 257'nci maddesinde;

"Bu hesap, mevzuatları gereği belirli olmayan bir vade ile, vadesiz ve/veya bir yıldan kısa vade ile nakden veya mahsuben tahsil edilen depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılır.

Vadesi belli olmayan depozito ve teminatlar bu hesaba kaydedilir."

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*Hesaba ilişkin işlemler*" başlıklı 258'inci maddesinde; ihalelere katılan isteklilerden mevzuatları gereği nakden alınan geçici teminatlar ile üzerinde ihale kalan isteklilerden nakden alınan veya hakedişlerinden kesilmek suretiyle tahsil edilen kesin teminat ve ek kesin teminatların bu bölüme kaydedileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan Yönetmelik'in "*Detaylı hesap planları*" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında, geçici kabul noksanları için hakedişlerden yapılan kesintilerin izlenmesi için 330.15 Yapım İşleri Tip Sözleşmesinin 30. ve 31. Md. Ger. Al. Tem. hesap koduna yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; Yapım İşlerine Ait Tip Sözleşme'nin 30'uncu maddesine istinaden yapılan geçici kabul noksanları kesintilerinin 330.15 Yapım İşleri Tip Sözleşmesinin 30. ve 31. Md. Ger. Al. Tem. hesap kodunda muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 2022 yılında geçici kabul noksanları için hakedişlerden yapılan toplam 3.086.641,00 TL kesintinin 333 Emanetler hesabında izlendiği, 330 Alınan depozito ve teminatlar hesabında muhasebeleştirilmediği, kesintilerden iade edilmeyen 1.604.197,82 TL tutarın 333 Emanetler hesabında izlenmeye devam edildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususların yerine getirildiği, işlemlerin bu doğrultuda yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; geçici kabul noksanları kesintilerinin yılı içinde hatalı muhasebeleştirilmesi nedeniyle 2022 yılı mali tablolarında; 333 Emanetler hesabında 1.604.197,82 TL fazla, 330 Alınan depozito ve teminatlar hesabında ise bu tutar kadar eksik bilgi oluşmuştur.

BULGU 3: Geçici Kabulü Yapılan İşlere İlişkin Tutarların İlgili Maddi Duran Varlık Hesabına Aktarılmaması

Geçici kabulü yapılan yapım işlerine ilişkin tutarların ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 190'ıncı maddesinde;

“Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabı, herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarının ve bunlardan tahsise konu edilenlerin izlenmesi için kullanılır.”

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik’in *“Hesabın işleyişi”* başlıklı 191’inci maddesinde; bütçeye gider kaydıyla gerçekleştirilip, 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen yeraltı ve yerüstü düzenlerine ilişkin tutarların yatırımın tamamlanıp geçici kabulün yapılması ile birlikte, 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabına borç, 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Diğer taraftan Yönetmelik’in 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabı ile ilgili *“Hesabın niteliği”* başlıklı 204’üncü maddesinde;

“Bu hesap, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin; geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihte, diğer hallerde işin fiilen tamamlandığını gösteren belgenin düzenlendiği tarihte, ilgili maddi duran varlık hesabına aktarıncaya kadar izlenmesi için kullanılır.”

hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca Yönetmelik’in *“Hesabın işleyişi”* başlıklı 205’inci maddesinde; gerek yılı içerisinde gerekse yıllara sari olarak yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak tutarların, bir taraftan 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabına borç, kesintilerin ilgili hesaplara, ödenecek tutarın 103 Verilen çekler ve gönderme emirleri hesabına veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe giderleri hesabına borç, 835 Gider yansıtma hesabına alacak; tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabına alacak, ilgili maddi duran varlık hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş her türlü yol, köprü, baraj, tünel, bölme, sarnıç, iskele, hark ve benzeri yapılar ile bunların eklenti ve bütünleyici parçalarına ait hakediş tutarlarının 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenmesi, tamamlanıp geçici kabulü yapılan işlere ilişkin tutarların ise

251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabına borç, 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabına alacak kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 2022 yılında geçici kabulü yapılarak tamamlanan ve detaylarına aşağıdaki tabloda yer verilen yapım işlerine ilişkin toplam 6.003.842,63 TL tutarın 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlendiği, 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 8: 2022 Yılında Geçici Kabulü Yapılıp İlgili Hesaplara Aktarılmayan Yapım İşleri

İşin Adı	İhale Tarihi	Geçici Kabul Tarihi	Toplam Hakediş Bedeli (TL)
Trabzon İli Beşikdüzü Ağaçlı-Bozlu-Gürgenli Grup İçmesuyu İnşaatı Yapım İşİ	27.11.2020	02.06.2022	264.848,76
Düzköy (Trabzon) İlçesi Çayırbağı Mahallesi İçmesuyu İkmal İnşaatı	05.05.2021	07.08.2022	5.738.993,87
Genel Toplam			6.003.842,63

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususların yerine getirildiği, işlemlerin bu doğrultuda yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; geçici kabulü yapılan yapım işlerine ilişkin tutarların ilgili maddi duran varlık hesabına yılı içinde aktarılmaması nedeniyle 2022 yılı mali tablolarında; 258 Yapılmakta olan yatırımlar hesabında 6.003.842,63 TL fazla, 251 Yeraltı ve yerüstü düzenleri hesabında ise bu tutar kadar eksik bilgi oluşmuştur.

BULGU 4: Kamuya Olan Taksitlendirilmiş Vergi ve Sigorta Prim Borçlarının Vadelerine Göre İlgili Hesaplarda İzlenmemesi

İdarenin kamu kurumlarına olan ve mevzuat gereği yapılandırılarak taksitlendirilen vergi ve sigorta prim borçlarının vadelerine göre ilgili hesaplarda muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 368 Vadesi geçmiş ertelenmiş veya taksitlendirilmiş vergi ve diğer yükümlülükler hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 278'inci maddesinde;

"Bu hesap, kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve diğer yükümlülükler ile ertelenen veya taksitlendirilen vergi ve diğer yükümlülüklerin erteleme veya taksitlendirme vadesinin bir yılı aşmayan kısımlarının izlenmesi için kullanılır.

Uzun vadeli yabancı kaynaklar ana hesap grubu içindeki kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar hesabında kayıtlı vergi ve diğer yükümlülüklerden dönem sonunda erteleme veya taksitlendirme süresi bir yılın altına inenler bu hesaba kaydedilir.”

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in 438 Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar hesabı ile ilgili “*Hesabın niteliği*” başlıklı 322'nci maddesinde;

“Bu hesap, kamuya olan vergi ve benzeri borçlardan vadesinde ödenmeyip ertelenmiş veya taksitide bağlanmış olup bir yıldan daha uzun sürede ödenecek olan kısmının izlenmesi için kullanılır.”

hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; kamuya olan taksitlendirilmiş vergi ve sigorta prim borçlarının taksitlendirme vadesi bir yılı aşmayan kısmının 368 Vadesi geçmiş ertelenmiş veya taksitlendirilmiş vergi ve diğer yükümlülükler hesabında bir yıldan daha uzun sürede ödenecek olan kısmının ise 438 Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; kamuya olan taksitlendirilmiş ve bir yıldan uzun sürede ödenecek olan toplam 450.951,16 TL vergi ve sigorta prim borcunun 368 Vadesi geçmiş ertelenmiş veya taksitlendirilmiş vergi ve diğer yükümlülükler hesabında izlendiği, 438 Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususların yerine getirildiği, işlemlerin bu doğrultuda yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; taksitlendirilen vergi ve sigorta prim borçlarının vadelerine göre yılı içinde ilgili hesaplarda izlenmemesi nedeniyle 2022 yılı mali tablolarında; 368 Vadesi geçmiş ertelenmiş veya taksitlendirilmiş vergi ve diğer yükümlülükler hesabında 450.951,16 TL fazla, 438 Kamuya olan ertelenmiş veya taksitlendirilmiş borçlar hesabında ise bu tutar kadar eksik bilgi oluşmuştur.

BULGU 5: Maddi Duran Varlıkların Amortisman İşlemlerinde Hatalar Bulunması

Maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmadığı, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 25 Maddi duran varlıklar hesap grubu ile ilgili "*Hesap grubuna ilişkin işlemler*" başlıklı 187'nci maddesinde; bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için amortisman ayrılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 257 Birikmiş amortismanlar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 202'nci maddesinde;

"Bu hesap, maddi duran varlık bedellerinin ekonomik ömrü içerisinde giderleştirilmesi ve hesaben yok edilmesini izlemek için kullanılır."

denilmektedir.

Ayrıca Yönetmelik'in "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 203'üncü maddesinde; maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının yılsonunda 257 Birikmiş amortismanlar hesabına alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Diğer yandan Yönetmelik'in "*Detaylı hesap planları*" başlıklı 46'ncı maddesi uyarınca hazırlanan Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planına göre, maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabında farklı kodlarda izlenmesi gerekmektedir.

Kamu idarelerinin duran varlıklarından hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağını, buna ilişkin usul ve esaslar ile uygulanacak amortisman ve tükenme payının süre, yöntem ve oranlarının belirlenmesi amacıyla "47 Sıra Numaralı Amortisman ve Tükenme Paylarına İlişkin Tebliğ" yayımlanmıştır.

Tebliğ'in "*Amortisman ve tükenme payına tabi duran varlıklar*" başlıklı 3'üncü maddesinde; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde muhasebe sistemine dâhil edilen maddi duran varlıklardan; arazi ve arsaların, yapım aşamasındaki sabit varlıkların, varlıkların elde edilmesi için verilen avans ve krediler ile tarihi yapıların, tarihi veya sanat değeri olan demirbaşların amortismanına tabi olmadığı açıklanmıştır.

Aynı Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı ayırma yöntemi" başlıklı 5'inci maddesinde;

"Duran varlıklar için amortisman ve tükenme payı ayrılmasında normal amortisman yöntemi uygulanır. Bu yöntemle göre varlıklar için amortisman ve tükenme payı, varlığın yararlanma süresine göre Ek-1'de yer alan Amortisman ve Tükenme Payı Süre ve Oranları Listesinde belirlenen oranlarda her yıl eşit olarak ayrılır."

hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; bir yıldan fazla kullanılabilen ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz kalan maddi duran varlıklar için ayrılan amortisman tutarlarının 257 Birikmiş amortismanlar hesabında farklı kodlarda izlenmesi ve 630 Giderler hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; detaylarına aşağıdaki tablolarda yer verilen maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmadığı, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 9: Amortisman Ayrılmamış Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark (TL)
251.03.01	Boru Hatları	51.000,00	0,00	51.000,00
251.01.02	Enerji Nakil Hatları	9.918,00	0,00	9.918,00
251.01.03	Su İsale Hatları	558.910.049,80	0,00	558.910.049,80
251.01.04	Kanalizasyon Hatları	94.012.819,31	0,00	94.012.819,31
251.01.07	Yollar	1.117.170,01	0,00	1.117.170,01
251.01.08	Sulama Kanalları	34.401.824,00	0,00	34.401.824,00
251.01.09.01	Su Kuyuları	11.526.316,24	0,00	11.526.316,24
251.01.10.01	Barajlar	5.131.200,00	0,00	5.131.200,00
251.01.99	Diğer Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri	92.560.112,92	0,00	92.560.112,92
253.02.10	Matbaacılıkta Kullanılan Makine ve Aletler	2.737,00	0,00	2.737,00
255.01.01	Döşeme Demirbaşları	9.262,50	0,00	9.262,50
255.04.01	Yemek Hazırlama Ekipmanları	1.016,00	0,00	1.016,00

Tablo 10: Kayıtlı Değerinden Fazla Amortisman Ayrılmış Maddi Duran Varlıklar

Hesap Kodu	Hesap Adı	Varlıkların Toplam Değeri (TL)	Amortismanların Toplam Değeri (TL)	Fark (-) (TL)
255.02.03	Teksir ve Çoğaltma Makineleri	147.700,00	151.400,00	3.700,00

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; maddi duran varlıklardan bir kısmı için amortisman ayrılmaması, bir kısmı için ise kayıtlı değerinden fazla amortisman ayrılması nedeniyle 2022 yılı mali tablolarında; 257 Birikmiş amortismanlar hesabı ve 630 Giderler hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 6: Taahhüt Hesaplarının Gerçek Tutarı Göstermemesi

Feshedilen yapım işinde yerine getirilmeyen taahhüt tutarına ilişkin muhasebe çıkış kaydının yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "92 Taahhüt hesapları" başlıklı 448'inci maddesinde; 92 Taahhüt hesapları grubunun, yılı için geçerli sözleşmeler ile ertesi mali yıl veya yıllara geçerli olmak üzere yapılan sözleşmelere dayanılarak girişilen gider taahhütlerinin, mevzuatı gereğince bu tutarlara ilave edilen taahhütler ile bunlardan yerine getirilenler veya feshedilenlerin ve kamu-özel iş birliği modeli çerçevesinde girişilen taahhütler, bunlara yapılan ilaveler, fiyat güncellemeleri ile bunlardan yerine getirilenlerin sözleşme fiyatlarıyla izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in 92 Taahhüt hesapları hesap grubu ile ilgili "Hesap grubuna ilişkin işlemler" başlıklı 449'uncu maddesinde; ihale mevzuatına göre, ihale işlemleri tamamlanarak mal ve hizmet alımı ile yapım işleri için yapılan sözleşmelere ilişkin olarak hazırlanan ihale dosyalarının ilk hakedişle birlikte muhasebe birimine verileceği, muhasebe birimince bu sözleşmelere dayanılarak taahhüt tutarının, taahhüt kartına yazılacağı ve gider taahhütleri hesabına kaydedileceği belirtilmiştir.

Ayrıca Yönetmelik'in 920 Gider taahhütleri hesabı ile ilgili "Hesabın işleyişi" başlıklı 451'inci maddesinde; girişilen taahhüt tutarları ile bunlara ilave edilen her türlü taahhüt artışının 920 Gider taahhütleri hesabına borç, 921 Gider taahhütleri karşılığı hesabına alacak, girişilen taahhüdün yerine getirilmesi nedeniyle sözleşme fiyatları üzerinden hesaplanan hakediş tutarlarının 920 Gider taahhütleri hesabına alacak, 921 Gider taahhütleri karşılığı hesabına borç;

herhangi bir nedenle feshedilen taahhüt tutarlarının sözleşme fiyatları üzerinden 920 Gider taahhütleri hesabına alacak, 921 Gider taahhütleri karşılığı hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; girişilen taahhüt tutarları ile bunlara ilave edilen her türlü taahhüt artışının 920 Gider taahhütleri hesabına borç, 921 Gider taahhütleri karşılığı hesabına alacak, girişilen taahhüdün yerine getirilmesi nedeniyle sözleşme fiyatları üzerinden hesaplanan hakediş tutarlarının 920 Gider taahhütleri hesabına alacak, 921 Gider taahhütleri karşılığı hesabına borç; herhangi bir nedenle feshedilen taahhüt tutarlarının sözleşme fiyatları üzerinden 920 Gider taahhütleri hesabına alacak, 921 Gider taahhütleri karşılığı hesabına borç kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 29.09.2020 tarihinde ihale edilen ve sözleşme bedeli 19.164.688,60 TL olan Trabzon İli Akçaabat İlçesi Ortaköy Grup İçmesuyu Şebeke İnşaat İşinin feshedildiği, yerine getirilmeyen 15.882.725,45 TL taahhüt tutarının muhasebe çıkış kaydının yapılmadığı dolayısıyla taahhüt hesaplarının gerçek tutarı göstermediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususların yerine getirildiği, işlemlerin bu doğrultuda yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, feshedilen yapım işinde yerine getirilmeyen taahhüt tutarının yılı içinde muhasebe hesaplarında kayıtlı olması nedeniyle 2022 yılı Bilanço dipnotları açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

BULGU 7: Yapılandırılarak Ertelenen Su Alacaklarının Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabında İzlenmemesi

Yapılandırılarak ertelenen su ve atık su bedeli alacaklarının vadelerine göre 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile ilgili "Hesabın niteliği" başlıklı 92'nci maddesinde;

"Bu hesap, mevzuatı gereğince gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil veya tehir edilen tutarlar ile duran varlıklar ana hesap grubundaki gelirlerden tecilli ve

tehirli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan dönem sonunda tecil ve tehir süresi bir yılın altına inen tutarlar ile bunlardan tahsil edilen veya takibe alınan tutarların izlenmesi için kullanılır.”

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "*Hesabın işleyişi*" başlıklı 94'üncü maddesinde; 120 Gelirlerden alacaklar hesabı veya 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yılsonunu geçmeyen bir süre ile tecil ve tehir edilen tutarların 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabına borç, ilgisine göre 120 Gelirlerden alacaklar hesabı veya 121 Gelirlerden takipli alacaklar hesabına alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Ayrıca Yönetmelik'in 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile ilgili "*Hesabın niteliği*" başlıklı 166'ncı maddesinde;

“Bu hesap, mevzuatı gereğince gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacaklar hesabında kayıtlı tutarlardan bir yılı aşan bir süreyle tecil veya tehir edilen tutarların izlenmesi için kullanılır.”

hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri uyarınca; ertelenen su ve atık su bedeli alacaklarının vadelerine göre 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yapılandırılarak ertelenen su ve atık su bedeli alacaklarının 120 Gelirlerden alacaklar hesabında izlendiği, vadelerine göre 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ile 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabında muhasebeleştirilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususların yerine getirildiği, işlemlerin bu doğrultuda yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; söz konusu muhasebeleştirme işlemlerinin yılı içinde yapılmaması nedeniyle 2022 yılı mali tablolarında; 120 Gelirlerden alacaklar hesabı, 122 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı ve 222 Gelirlerden tecilli ve tehirli alacaklar hesabı açısından hatalı bilgi oluşmuştur.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bazı Mal Alımlarının Kısımlara Bölünerek Doğrudan Temin Yöntemi ile Yapılması

Yapılan mal alım ihalesinin içerisinde yer alabilecek bazı alımların doğrudan temin usulü ile gerçekleştirildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "*Temel İlkeler*" başlıklı 5'inci maddesinde; idarelerin bu Kanun'a göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumlu olduğu belirtilmiş, söz konusu maddenin devamında ise eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un 18'inci maddesinde ihale usulleri; açık ihale usulü, belli istekliler arasında ihale usulü ve pazarlık usulü olarak belirlenmiş, ayrıca 22'nci maddesinde, ihale usulü olarak sayılmayan doğrudan temin yöntemi düzenlenmiştir. Buna göre, Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşların genel alım yöntemi olan açık ihale usulü ile Kanun'daki şartların bulunması halinde belli istekliler arasında ihale usulü yada pazarlık usulü ile ihtiyaçlarını temin etmeleri, öte yandan Kanun'un 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendindeki limite kadar olan ihtiyaçları ile aynı maddenin diğer bentlerinde düzenlenmiş olan özel hallere ilişkin ihtiyaçlarını ihale yöntemlerine tabi olmadan, doğrudan teminle karşılamaları mümkün bulunmaktadır.

İdarenin ihale işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen ve onay tarihi 28.01.2022 olan "Genel Müdürlüğümüze Bağlı Birimlerde Kullanılmak Üzere Hırdavat, Metal Ürünleri ve İnşaat Demiri Malzemeleri Alımı İşİ" içinde yer alabilecek nitelikteki ihtiyaçların birbirine yakın tarihlerde parçalara bölünerek temin edildiği tespit edilmiştir. Bahsi geçen harcamalara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 11: Parçalara Bölünerek Doğrudan Teminle Karşılanan İhtiyaçlar

Onay Belgesi Tarihi	Fiş Açıklaması	Ödeme Emri Tarihi	Harcama Tutarı (KDV Dahil)
05.01.2022	Nitril Eldiven Alımı	04.02.2022	13.623,55
11.01.2022	Tesisler İçin Boya Malzemesi Alımı	04.02.2022	123.918,88
11.01.2022	Tesisler Daire Başkanlığında Kullanılmak Üzere Malzeme Alımı	08.02.2022	12.488,53
11.01.2022	Genel Müdürlüğe Bağlı Birimlerde Kullanılmak Üzere Malzeme Alımı	08.02.2022	59.704,22
11.01.2022	Tesisler İçin Kafes Teli Alımı	21.02.2022	36.624,25
11.01.2022	Esiroğlu Misafirhanesinde Kullanılmak Üzere Malzeme Alımı	22.02.2022	17.405,00

Doğrudan temin yöntemine ilişkin düzenlemeler, sınır değerinin altındaki günlük ihtiyaçların hızlı şekilde karşılanması ile ekonomik olarak gerçekleştirilmesi arasında denge kurmayı esas almaktadır. 4734 sayılı Kanun'da yer alan ihale usulleri ile karşılanması gereken ihtiyaçların kısımlara bölünerek doğrudan temin yöntemiyle alınması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; alımların 4734 sayılı Kanun'un temel ilkelerine uygun olması için aynı nitelikte olan ve bütünlük sağlayan işlerin Kanun'da yer alan ihale usulleriyle gerçekleştirilmesi ve doğrudan temin yönteminin amacına uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

BULGU 2: Bütçe Emanetleri Hesabında Kayıtlı Tutarların Muhasebe Kayıtlarına Alındığı Sıraya Göre Ödenmemesi

320 Bütçe emanetleri hesabından yapılan ödemelerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun "*Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar*" başlıklı 34'üncü maddesi uyarınca; kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeye bağlı ödemelere, ilama bağlı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

Mezkûr Kanun'un “*Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları*” başlıklı 61’inci maddesinin altıncı fıkrasında;

“*Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlülüklerinden dolayı sorumludur.*”

hükmü yer almaktadır.

Diğer yandan, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 248 ve 249'uncu maddelerinde 320 Bütçe emanetleri hesabının niteliği ve hesaba ilişkin işlemler düzenlenmiştir. Yönetmelik'te, 320 Bütçe emanetleri hesabı için, mali yıl içerisinde veya sonunda ödeme emri belgesine bağlandığı halde, nakit yetersizliği veya diğer sebeplerle ilgililerine ödenemeyen tutarların izlenmesinde kullanılacağı; yapılacak ödemelerde söz konusu tutarların muhasebe kayıtlarına alınma sırasının gözetileceği belirtilmiştir.

Mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere; idarenin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması nedeniyle emanet hesaplarına alınan tutarların mevzuatında belirtilen ödemelere öncelik verilmesi şartıyla muhasebe kaydına alınma sırasına göre ödenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte emanet hesaplarda izlenen söz konusu tutarların kayda alınma sırasına göre ödenmesinden muhasebe yetkilisinin sorumlu olacağı açıktır.

İdarenin hesap ve işlemleri kapsamında 320 Bütçe emanetleri hesabının ayrıntısının incelenmesi neticesinde; söz konusu hesaptan yapılan ödemelerin, yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, emanet hesaplarındaki tutarların, İdare aleyhine bir durumun oluşmaması için mevzuatında belirtilen esas ve usullerde ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Emanetler Hesabındaki Tutarların Zamanaşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi

333 Emanetler hesabında kayıtlı olan emanetlerin zamanaşımı süreleri açısından takibinin yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin “33 Emanet yabancı kaynaklar” başlıklı 256'ncı maddesinde;

“(1) Bu hesap grubu, depozito, teminat veya emanet olarak yapılan tahsilatların izlenmesi için kullanılır.

(2) Muhasebe birimince emanet yabancı kaynak olarak nakden veya mahsuben tahsil olunan tutarların, çeşitlerine göre bu gruptaki hesapların altında bölümlenmesine ilişkin esaslar, kaydedilen tutarlardan tahsil, geri ödeme ve zamanaşımına uğrayanların bütçeye gelir kaydedilmesinde Maliye Bakanlığınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için belirlenen esas ve usuller uygulanır.

(...)”

denilmektedir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin “33 Emanet yabancı kaynaklar” başlıklı 255'inci maddesinin ikinci fıkrasında;

“Muhasebe birimlerince emanet yabancı kaynak olarak nakden veya mahsuben tahsil olunan tutarların, çeşitlerine göre bu gruptaki hesapların altında bölümlenmesine ilişkin esaslar, kaydedilen tutarlardan tahsil, geri ödeme ve zamanaşımına uğrayanların bütçeye gelir kaydedilmesinde yapılacak işlemler Bakanlıkça belirlenir.”

hükmüne yer verilmiştir.

Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 16.08.2004 tarih ve 2 Sıra No'lu Genelge'de; muhasebe birimlerince tahsil edilerek emanetler hesabına kaydedilen paraların, genel olarak 10 yıllık, 5 yıllık, 2 yıllık, 1 yıllık ve 6 aylık zamanaşımına tabi olanlar ile zamanaşımına tabi olmayan emanetler olmak üzere altı grupta toplanacağı, Genelge kapsamına girmeyen emanetlerin bütçeye gelir kaydedilmesine ilişkin zamanaşımı sürelerinin ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği ifade edilmiştir.

Muhasebat Genel Müdürlüğünün 29.12.2017 tarihinde yayımlanan “Emanetlerin Zaman Aşımı Süreleri” konulu yazısında; anılan genelgede zamanaşımı süreleri belirlenmiş olanların belirlenen sürelerin sonunda, zamanaşımı süresi belirlenmemiş olanların ise kayıtlara alındığı tarihten itibaren genel hükümlere göre onuncu (10) yılın sonunda zamanaşımına uğrayacağı, muhasebe kayıtlarında yer alan emanetlerin zamanaşımı sürelerinin sonunda

bütçeye gelir kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; zamanaşımı süreleri belirlenmiş olan emanetlerin, belirlenen sürelerin sonunda, zamanaşımı süreleri belirlenmemiş olan emanetlerin ise kayıtlara alındığı tarihten itibaren genel hükümlere göre onuncu yılın sonunda bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 333 Emanetler hesabında kayıtlı toplam 9.019.564,80 TL olduğu, söz konusu emanetlerin zamanaşımı sürelerine uygun olarak tasnif edilmeden kaydedildiği, zamanaşımına uğrayanların tespitine olanak sağlayacak veri ve bilginin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; 333 Emanetler hesabında kayıtlı olan emanetlerden, zamanaşımına uğrayanların takip ve tespitini sağlayacak sistemin oluşturulması ayrıca emanetlerin alınış tarihleri ve ilgili mevzuatlarda belirtilen süreler dikkate alınarak zamanaşımına uğramış olanların bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Günübürlük Kiralanan Evlerin Abone Tipinin Hatalı Uygulanması

Günübürlük ya da apart olarak kiralanan yerlerin işyeri üzerinden olması gereken su aboneliklerinin konut aboneliği olarak düzenlenip faturalandırıldığı görülmüştür.

TİSKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "*Tanımlar*" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"(...)

b) Abone: İdarece sunulan su/atık su veya atık su hizmetlerinden faydalanan ve/veya faydalanan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

(...)"

"*Abone grupları*" başlıklı 8'inci maddesinde;

"(1) *Uygulanacak tarifeler itibarıyla abone grupları aşağıda belirtilmiştir.*

a) Konut Aboneleri:

1) Barınma gayesi ile oturulan yerlerde içme ve kullanma amaçlı su tüketen ve/veya atık su üreten,

2) İlgili mevzuatına göre konut tarifesi uygulanması gereken abonelerdir.

(...)

ç) İşyeri Aboneleri: Gelir sağlamak gayesi ile sürekli veya geçici olarak her çeşit meslek sanat faaliyeti ve zanaatın icra edildiği yerlerle diğer ticari hizmet üretilen tüm yerlerde su tüketen ve/veya atık su üreten abonelerdir.

(...)”

hükümleri yer almaktadır.

Her yıl belirlenen tarife cetveline göre su ve atıksu bedelleri hesaplanmaktadır. Sözkonusu tarife cetvelinde işyeri aboneliği için öngörülen metreküp su birim fiyatı ile mesken aboneliği metreküp su birim fiyatı arasında fark bulunmaktadır. Örneğin 2022 yılı için düzenlenen tarife cetvelinde işyeri aboneliği için birim metreküp fiyatı 22,82 TL iken, mesken aboneliği birim metreküp fiyatı 9,45 TL’dir.

İdarenin abonelik işlemlerinin incelenmesi kapsamında; İl Emniyet Müdürlüğünden 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu’nun 2’nci maddesinde belirtilen günübirlik kiralanan evlerin adreslerinin istenilmesi İdareden talep edilmiştir. Gelen cevabi listedeki adresler ile İdarenin abonelik sistemindeki kayıtlar karşılaştırılmış ve 59 adet günübirlik yerin konut tarifesi üzerinden ücretlendirildiği tespit edilmiştir. TİSKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde bu yerlerin gelir sağlamak amacıyla kullanılan yer olma özelliği taşıması sebebiyle aboneliklerinin işyeri aboneliği üzerinden tesis edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; 59 adet konut tarifesinden ücretlendirildiği belirtilen abonelerin, iş emirleri ile yerinde yapılan tespitte 37 adedinin günübirlik kiralanan ticarethane olduğu görülerek tarifelerinin işyerine dönüştürüldüğü, kalan 22 adet abonenin mesken olarak kullanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; günübirlik kiralanan veya apart olarak tanımlanan yerlerin abonelikleri ile saha araştırma, inceleme ve keşifleri yapılarak abonelik türü ve bağlı olarak tarifesinde gerekli düzeltmelerin yapılmasına devam edilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp ve Kaçak Oranının Yüksek Olması

İçme suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıp ve kaçak oranının mevzuata göre belirlenen seviyenin üstünde olduğu görülmüştür.

İçme ve kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için su temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrol edilmesi amacıyla “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği” yayımlanmıştır.

Yönetmelik’in “*Su kayıplarının azaltılması*” başlıklı 9’uncu maddesinde;

“Büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyeler su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %35, 2028 yılına kadar en fazla %30, 2033 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler. Bu kapsamda, bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliğinde yer alan hususlar ve 12/10/2017 tarihli ve 30208 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İçme ve Kullanma Suyu Temini ve Dağıtım Sistemleri Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerekli faaliyetler yürütülür.”

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik’in “*Sorumluluk*” başlıklı 11’inci maddesinde;

“(1) Bu Yönetmelikte belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenler 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuata göre sorumludurlar.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında, içme suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin olarak yapılan faaliyetler, ilgili mevzuat çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlarca denetlenir ve gerektiğinde yaptırım uygulanır.

(3) İdareler, stratejik planlarında su kayıplarını azaltmaya yönelik faaliyetlerine yer vermek zorundadır.”

hükümlerine yer verilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 2021/47 sayılı İçme Suyu Sistemlerindeki Su Kayıplarının Azaltılmasına Yönelik İş Termin Planı

Genelgesi ve Eki Kılavuzda; su kayıp yönetimi biriminin kurulması ve birimin bu faaliyetleri sürdürülebilir bir şekilde yapabilmesi için personel sayısı ve niteliğinin iyileştirilmesi ile teknik altyapının ekipman ve teçhizat bakımından geliştirilmesinin su kayıplarının azaltılması konusunda önemli olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idareleri su kayıp oranlarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü ve sorumludur. Diğer taraftan stratejik planlarda su kayıplarını azaltmaya yönelik faaliyetlere yer verilmesi, ilgili birimlerin ekipman ve teçhizat bakımından geliştirilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; detayları aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi Trabzon ilinde su kayıp ve kaçak oranının 2019 yılında %49,10, 2020 yılında %42,00, 2021 yılında %42,60 ve 2022 yılında %40,90 olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir.

Tablo 12: Yıllar İtibarıyla Su Kayıp ve Kaçak Oranları

Yıl	Sisteme Girilen Su (m ³ /yıl)	İzinli Tüketim (m ³ /yıl)	Kayıp Miktarı (m ³ /yıl)	Kayıp Oranı (%)
2019	116.907.899	59.505.939	57.401.960	49,10
2020	94.980.529	55.088.706	39.891.823	42,00
2021	82.674.971	47.479.162	35.195.809	42,60
2022	71.602.304	42.344.792	29.257.512	40,90

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; mevzuatta istenen kayıp kaçak oranlarına ulaşılmamasının planlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; kaynakların etkili ve verimli kullanılması, içme suyu temin ve dağıtım sistemlerinde israfın önlenmesi, yatırım planlamalarının doğru yapılması için su kayıp ve kaçak oranının azaltılması çalışmalarının hızlandırılması gerekmektedir.

BULGU 6: İdarece, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü Tarafından Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Suyun Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair Denetimin Yapılmaması

İdare tarafından, Devlet Su İşleri (DSİ) Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulardan tedarik edilen su miktarının faydalı tüketim miktarını aşp aşmadığına dair inceleme

ve denetim yapılmadığı görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinde;

“(…)

Faydalı kullanım: Yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması.

Faydalı ihtiyaç: Yeraltı suyunu kullanacak kimsenin faydalı kullanışları için muhtaç olduğu su miktarı.

(…)”

olarak tanımlanmaktadır.

Aynı Kanun'un 4'üncü maddesinde; kuyu açan kimsenin bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, bu miktarı aşan suların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, faydalı ihtiyaç miktarının tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tesbit edileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere sondaj kuyularına ilişkin olarak tüm yetki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır. Sondaj kuyularından çıkarılan suyun kiralanmasına ilişkin yetki ise 6360 sayılı Kanun ile büyükşehirlerde özel idarelerin tüzel kişiliğinin kaldırılması ile su ve kanalizasyon idareleri tarafından kullanılmaya başlanılmıştır.

Yapılan incelemelerde; Trabzon ili merkezinde işyeri kuyu aboneliği olan işyerlerinin bulunduğu ancak bu abonelere ilişkin DSİ ile birlikte faydalı su tüketim miktarlarına ilişkin bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; yapılan denetimlerde sondaj kuyusu çalıştırılan 60 adet yerin kuyu suyu aboneliğinin yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; söz konusu kuyulara ilişkin faydalı su tüketim miktarlarının DSİ ile ortaklaşa bir çalışmayla saptanması, bu kuyularda olması muhtemel faydalı su tüketim miktarlarını aşan kısmın belirlenmesi ve kiralama kapsamına giren kuyular ile ilgili çalışmalara başlanması gerekmektedir.

BULGU 7: İdarenin Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce Sondaj İzni Verilerek Açılan Kuyuların Bilgisine Sahip Olmaması

İdare tarafından Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilerek açılan kuyuların bilgisinin temin edilmediği görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinde;

“Yeraltı suyu işletme sahaları içinde 82'inci madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikler ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tesbit edilir(...)”

8'inci maddesinde;

“Aşağıdaki (a) ve (b) fıkralarında beyan edilen kazıların yapılması veya kuyuların açılması için Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünden belge alınması mecburidir;

a) Su temini maksadıyla, kesitleri ne olursa olsun tabii zemin üstünden itibaren derinliği Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından tesbit ve ilgili bakanlığın onayından sonra ilan olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç),

b) Su temini maksadıyla, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufki veya meyilli her türlü galeriler ve tüneller.

Bu kazıların yapılması ve kuyuların açılması su temini maksadı gütmemesi halinde, bunlar hakkında belge aranmamakla beraber, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün talebi üzerine bilgi verilmesi mecburidir.”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre sondaj kuyu izni ve belgesinin verilmesi yetkisi Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne aittir. İdare ise aynı su havzasından beslenen ve bu su havzasından çıkarılan suyun mahallinde abonelere sunulması hizmetini tüm il sınırları içinde yerine getirmektedir. İdarenin görev alanı içinde açılan ve kullanılan kuyuların sayısının DSİ Bölge Müdürlüğünden periyodik olarak edinilmesi; arıtma tesislerine olan aşırı ve zamansız yükleri, temiz su kullanımı, atık su ve çevre temizlik vergisi gibi bedellerin tahsilatı ile alana ilişkin yatırım/işletme planlamasının yapılabilmesi açısından son derece önemlidir.

Yapılan incelemelerde; DSİ Bölge Müdürlüğü ile İdare arasında bölgede açılan/açılacak

kuyularla ilgili olarak bilgi alışverişinin olmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğü ile yazışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; yukarıda zikredilen nedenlerle İdarenin görev alanı içinde olan ve kullanıma açılan/açılacak kuyuların bilgisinin DSİ Bölge Müdürlüğünden periyodik olarak talep edilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: İdareye Ait Tesislerin Su ve Atık Su Aboneliklerinin Bulunmaması

İdarenin içme suyu arıtma tesislerinin su ve atık su aboneliklerinin bulunmadığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "*Muafiyetler*" başlıklı 21'inci maddesinde;

"a) İSKİ'nin görevleri için kullandığı taşınmaz malları, tesisleri, işlemleri ve faaliyetleri her türlü vergi resim ve harçtan muaftır.

b) Yabancı ülkelerden getirilecek veya bağış yoluyla sağlanacak araç ve gereçler için Büyükşehir Belediyesine kanunlarla tanınan muafiyetler İSKİ için de geçerlidir."

denilmektedir.

İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nin "*Abonelik işlemleri*" başlıklı 30'uncu maddesinde; idarelerin hizmet vermekle yükümlü olduğu tüm gerçek ve tüzel kişilerin abone olmak, sayaç taktırmak ve sayacı işler durumda muhafaza etmekle idareyle birlikte yükümlü olduğu, idarelerin abonesiz ve sayaçsız su kullanımını önlemek amacıyla gerekli çalışmaları yapacağı, abonelik tesis edilirken suyun kullanım şekline ve kullanıcıya göre abone türlerinin belirlenerek sisteme giriş yapılacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; su ve kanalizasyon idarelerinin görevleri için kullandığı taşınmazların su ve atık su aboneliklerine ilişkin herhangi bir muafiyet bulunmadığından İdarenin hizmet binaları ve tesislerinin su ve atık su aboneliklerinin yapılması gerekmektedir.

İdarenin abonelik işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdareye ait 15 içme suyu arıtma

tesisinin su ve atık su aboneliklerinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, söz konusu tesislerin su ve atık su aboneliklerinin tesis edilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullandırılmaması

İdarece işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullandırılmadığı ve bu nedenle yıllık izinlerin biriktiği görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkında vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin, herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ve işverence tutulması zorunlu kayıtların şeklinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı) tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de, yıllık izinlerin kullanımı konusunda Kanun'a paralel bir düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca, 4857 sayılı Kanun'un "*Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık*" başlıklı 103'üncü maddesinde; 59'uncu madde gereğince hak edilmiş izni kullanmadan iş akdinin sona ermesi halinde, bu izne ait ücreti ödemeyen veya 60'ıncı maddede belirtilen yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemeye göre; işçiler yıllık izin haklarından feragat edemezler. İdarelerin de düzenli olarak yıllık izinleri kullandırmaları gerekmektedir.

İşçilerin emekli olmaları halinde veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuatı gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmektedir. Kullanılmayan yıllık izinlerin karşılığı olarak yapılacak ödeme en son ücreti üzerinden olacağı için, işçiye yüksek miktarda ücret ödemesi yapılacaktır. Bu uygulama da işçilerin yıllık izinlerini kullanmak yerine son ücretleri üzerinden karşılığını almayı tercih etmelerine neden olmaktadır. Ancak belirtilen uygulama, idarelerin daha fazla mali külfet yüklenmeleri anlamına gelmektedir. Zira, anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda, idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ödeyebilecek; ayrıca, biriken yıllık izinlerin ücrete dönüşmesi halinde idareler açısından yüksek miktarda ödeme yapma söz konusu olacaktır.

İdarenin personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; işçilerin yıllık izinlerinin mevzuata uygun şekilde kullandırılmadığı ve bu nedenle de İdare bünyesinde çalışan 120 işçinin toplam 6717 gün kullanılmamış yıllık izni bulunduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Cumhurbaşkanlığının 2021/14 sayılı Tasarruf Tedbirleri konulu Genelgesinin personel giderleri başlıklı üçüncü paragrafında yer alan “4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içerisinde hak kazandıkları yıllık ücretli izin süreleri, ilgili yıl içerisinde kullandırılacaktır, Ayrıca, ilgililerin önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık ücretli izin süreleri, yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılacaktır.” hükmü doğrultusunda işlem yapıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında Cumhurbaşkanlığı Genelgesine uygun şekilde işçi izinlerinin kullandırıldığı ifade edilse de, kanıtlayıcı herhangi bir belge gönderilmemiştir.

Sonuç itibarıyla, hem mevzuata uygunluk açısından hem de İdareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla yıllık izinlerin kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 10: İşyeri Olarak Faaliyet Gösteren Yerlerin Su Aboneliklerinin Hatalı Belirlenmesi

İşyeri ya da muayenehane olarak kiralanmış yerlerin işyeri üzerinden olması gereken su aboneliklerinin konut aboneliği olarak düzenlenip faturalandırıldığı görülmüştür.

TİSKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin “Tanımlar” başlıklı 4'üncü maddesinde;

“(…)

b) Abone: İdarece sunulan su/atık su veya atık su hizmetlerinden faydalanan ve/veya faydalananacak gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

(...)"

"Abone grupları" başlıklı 8'inci maddesinde;

"(1) Uygulanacak tarifeler itibariyle abone grupları aşağıda belirtilmiştir.

a) Konut Aboneleri:

1) Barınma gayesi ile oturlan yerlerde içme ve kullanma amaçlı su tüketen ve/veya atık su üreten,

2) İlgili mevzuatına göre konut tarifesi uygulanması gereken abonelerdir.

(...)

ç) İşyeri Aboneleri: Gelir sağlamak gayesi ile sürekli veya geçici olarak her çeşit meslek sanat faaliyeti ve zanaatın icra edildiği yerlerle diğer ticari hizmet üretilen tüm yerlerde su tüketen ve/veya atık su üreten abonelerdir.

(...)"

hükümleri yer almaktadır.

Her yıl belirlenen tarife cetveline göre su ve atıksu bedelleri hesaplanmaktadır. Sözkonusu tarife cetvelinde işyeri aboneliği için öngörülen metreküp su birim fiyatı ile mesken aboneliği metreküp su birim fiyatı arasında fark bulunmaktadır. Örneğin 2022 yılı için düzenlenen tarife cetvelinde işyeri aboneliği için birim metreküp fiyatı 22,82 TL iken, mesken aboneliği birim metreküp fiyatı 9,45 TL'dir.

İdarenin abonelik işlemlerinin incelenmesi kapsamında; İldeki Vergi Dairesi Başkanlığı, Orman Mühendisleri Odası, Elektrik Mühendisleri Odası, Ticaret Odası ve Sağlık Müdürlüğünden işyeri ve muayehanelerin adreslerinin istenilmesi İdareden talep edilmiştir. Gelen cevabi listedeki adresler ile İdarenin abonelik sistemindeki kayıtlar karşılaştırılmış ve 442 adet muayehane ve işyerinin konut tarifesi üzerinden ücretlendirildiği tespit edilmiştir. TİSKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği çerçevesinde bu yerlerin gelir sağlamak amacıyla kullanılan yer olma özelliği taşıması sebebiyle aboneliklerinin işyeri aboneliği üzerinden tesis edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; konut tarifesinden ücretlendirildiği belirtilen 442 abonenin, 8'inin banka, 18'inin dernek, 104'nün işyeri, 26'sının resmi kurum, 9'unun kamu yararına çalışan dernek, 2'sinin okul, 1'inin belediye işletme suyu, 1'inin de iptal abone olduğu tespit edilerek tarifelerinin değiştirildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdare tarafından işyeri olarak tanımlanan yerlerin abonelik türü ve bağlı olarak tarifesinde gerekli düzeltmelerin yapılmasına devam edilmesi gerekmektedir.

BULGU 11: Kaynak ve Yeraltı Sularından Alınan Gelirlerden İlgili Belediyelere Pay Aktarılmaması

İdare tarafından Trabzon ili dâhilinde bulunan kaynak ve yeraltı sularından alınan kira gelirlerinden ilgili belediyelere pay aktarılmadığı görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, kuyu açan kimse, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanabilir. Bu miktarı aşan sular ile sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere çıkarılan yeraltı suları, Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak suları (mazbut vakıflara ait sular hariç), 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verilebilir. Tahsil edilen kira gelirinden; yer altı veya kaynak suyunun çıktığı yer, köy sınırları içinde ise o yerdeki köy tüzel kişiliğine %15, belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye %25 oranında pay verilmesi gerekir.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1'inci maddesi ile Trabzon iline bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı buldukları ilçenin belediyesine katılmışlardır. Aynı Kanun maddesiyle bu illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği de kaldırılmıştır.

6360 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince mevzuatla il özel idarelerine yapılan atıfların, bu Kanun kapsamında tüzel kişiliği kaldırılan il özel idareleri için ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, Hazineye, valiliklere, büyükşehir belediyelerine ve bağlı kuruluşlarına veya ilçe belediyelerine yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır. Kaynak sularının kullanım hakkının kiralanması işi 167 sayılı Kanun'a göre il özel idareleri tarafından yapılmaktayken 6360 sayılı

Kanun ile birlikte yetki su ve kanalizasyon idareleri tarafından kullanılmaya başlanılmıştır.

Trabzon İl Özel İdaresinin tüzel kişiliğinin sonlandırılması üzerine 167 sayılı Kanun'da il özel idareleri için tanınan kaynak sularının işletilmesi hakkı TİSKİ tarafından kullanılmakta ve il sınırları içerisinde bulunan kaynak suları TİSKİ tarafından kiraya verilerek gelir elde edilmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; TİSKİ tarafından kiraya verilen 3 adet kaynak suyu bulunduğu, söz konusu kaynak sularından 2014-2022 yılları arasında toplam 2.009.654,98 TL kira geliri tahakkuk ettiği görülmüştür. Ancak kaynak sularının kiralanması nedeni ile gelir elde eden TİSKİ tarafından, ilgili belediyelerin birine ve 2 yıl için mevzuatta belirtilen tutarın gönderildiği, diğer yıllarda ise payların gönderilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; Trabzon il sınırları içerisinde devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde bulunan kaynak suları ile kamu yararına ait olan yeraltı suları TİSKİ tarafından kiraya verildiğinden ve bu kiralamar sonucunda gelir elde edildiğinden 167 sayılı Kanun'un amir hükmü gereği elde edilen gelirin %25'inin ilgili belediyelere aktarılması gerekmektedir.

BULGU 12: Konutlara İlişkin Olarak Tahsil Edilen Çevre Temizlik Vergisi Paylarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması

İdare tarafından konutlara ilişkin olarak tahsil edilen çevre temizlik vergileri ile bu vergilerin zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme zamlarının Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve diğer ilçe belediyelerine mevzuatta belirtilen süre içinde aktarılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı Mükerrer 44'üncü maddesinde;

"Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.

(...)

Su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisi, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılır. Bu suretle tahakkuk eden vergi, su tüketim bedeli ile birlikte belediyelerce tahsil edilir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyük şehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisi ise 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilir.

(...)

Su ve kanalizasyon idareleri büyük şehir dahilindeki her ilçe veya ilk kademe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde öder. Tahsil edilen vergi ve gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarır. Büyük şehir belediye sınırları içinde bulunan belediyelerin kendileri tarafından tahsil edilen çevre temizlik vergisinin yüzde yirmisi aynı esaslar çerçevesinde büyük şehir belediyelerine aktarılır.

Tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edilir.”

denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlarda konut olarak kullanılan binaların çevre temizlik vergisi su ve kanalizasyon idarelerince su faturalarında gösterilip tahakkuk edilerek tahsil edilmektedir. Su ve kanalizasyon idareleri, konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde ödemeli, yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyükşehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü

akşamına kadar göndermelidir. Söz konusu ödemelerin bu süre içinde yapılmaması durumunda çevre temizlik vergileri ile buna ilişkin gecikme zamları, ilgili belediyeler tarafından 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı uygulanarak tahsil edilmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Trabzon Büyükşehir Belediyesine 1.107.617,13 TL, ilçe belediyelerine 9.952.954,62 TL olmak üzere toplam 11.060.571,75 TL tutarında çevre temizlik vergisi ve buna ilişkin gecikme zammının ilgili belediyelere gönderilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin çevre temizlik vergisi paylarını ilgili belediyelere mevzuatta belirtilen süre içinde aktarması gerekmektedir.

BULGU 13: Mali Durum Gözetilmeden Büyükşehir Belediyesine Borç Verilmesi

İdare tarafından mali durum ve ödemeler dengesi gözetilmeden Trabzon Büyükşehir Belediyesine borç verildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde;

"(...)

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler."

denilmektedir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Belediyeler arası hizmet ilişkileri ve koordinasyon*" başlıklı 27'nci maddesinde; "(...) Büyükşehir belediyesi ile bağlı kuruluşları, belediye başkanının onayı ile birbirlerinin nakit ihtiyacını karşılayabilir. Bu şekildeki ödünç vermelerde faiz uygulanmaz. (...)" denilerek büyükşehir belediyeleri ile bağlı kuruluşlarının birbirlerinin nakit ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; büyükşehir belediyeleri ile bağlı kuruluşları, birbirlerinin nakit ihtiyacını karşılarken üst yöneticilerin kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlama sorumluluğunu gözetmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Büyükşehir Belediyesine 2021 yılında 8.000.000,00 TL, 2022 yılında 30.000.000,00 TL olmak üzere toplam 38.000.000,00 TL nakit ödünç verildiği ve Büyükşehir Belediyesinden toplam 1.400.000,00 TL nakit ödünç alındığı dolayısıyla İdarenin bu işlemlerden kaynaklanan toplam 36.600.000,00 TL alacağı kaldığı tespit edilmiştir.

Diğer taraftan; İdarenin nakit akışı ve ödemeler dengesinde meydana gelen bozulmalar nedeniyle, 2021 yılsonu itibarıyla 395.044.922,10 TL olan borç stoku 314.044.237,51 TL artarak 2022 yılsonu itibarıyla 709.089.159,61 TL olmuştur. Aynı zamanda borç stoku, mevzuat hükümlerine göre belirlenen borçlanma sınırını 2021 yılında 152.722.629,61 TL, 2022 yılında ise 329.430.580,77 TL aşmıştır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin Büyükşehir Belediyesine nakit ödünç verirken mevzuatta belirlenen borçlanma sınırının aşıldığını ve borç stokunun yüksek olduğunu dikkate alması gerekmektedir.

BULGU 14: Mevzuata Göre Belirlenen Borçlanma Sınırının Aşılması

İdarenin mevcut borç stokunun mevzuat hükümlerine göre belirlenen borçlanma sınırını aştığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Borçlanma*" başlıklı 68'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde;

“Belediye ve bağılı kuruluşları ile bunların sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları şirketlerin, faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz. Bu miktar büyükşehir belediyeleri için bir buçuk kat olarak uygulanır.”

denilmektedir.

Diğer yandan “533 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği” ile 2021 yılı için yeniden değerlendirme oranı %36,20 olarak belirlenmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; büyükşehir belediyelerinin bağılı kuruluşları olan su ve kanalizasyon idarelerinin faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarı, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarını aşamaz.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin 2021 yılına ait kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının 278.750.792,10 TL ve bu tutarın yeniden değerlendirme oranıyla (%36,20) artırılması sonucu bulunan borçlanma sınırının 379.658.578,84 TL olduğu, İdarenin 2022 yılsonu itibarıyla 709.089.159,61 TL borcu bulunduğu dolayısıyla mevcut borç stokunun mevzuat hükümlerine göre belirlenen borçlanma sınırının 329.430.580,77 TL üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının vermiş olduğu görüş çerçevesinde su ve kanalizasyon idareleri için oranın 1,5 kat olduğu ve bu doğrultuda işlem yapıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında su ve kanalizasyon idareleri için faiz dâhil iç ve dış borç stok tutarının, en son kesinleşmiş bütçe gelirleri toplamının yeniden değerlendirme oranıyla artırılan miktarın 1,5 katını aşamayacağı öne sürülse de; 5393 sayılı Kanun’un 68’inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; borçlanma sınırına esas miktarın büyükşehir belediyeleri için istisnai olarak bir buçuk kat uygulanacağı belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla, İdarenin yapacağı borçlanmalarda yukarıda açıklanan kanuni borçlanma sınırına uygun hareket etmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Sayıştay Denetim Raporlarının Genel Kurulda Görüşülmemesi

İdare faaliyetlerinin incelenmesi sonucunda düzenlenen Sayıştay Denetim Raporlarının

genel kurul olarak görevli ve yetkili olan Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "*Denetimin kapsamı ve türleri*" başlıklı 55'inci maddesinde;

"Belediyelerde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, malî ve performans denetimini kapsar.

İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Ayrıca, belediyenin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenir.

Belediyelere bağlı kuruluş ve işletmeler de yukarıdaki esaslara göre denetlenir.

Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur."

denilmektedir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "*Organlar*" başlıklı 3'üncü maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Aynı Kanun'a göre büyükşehir belediye meclisi, genel kurul olarak görevli ve yetkilidir.

Sayıştay Denetim Yönetmeliği'nin "*Denetim raporları*" başlıklı 35'inci maddesinde; Rapor Değerlendirme Kurulunca görüş verilen mahalli idarelere ait denetim raporlarının ilgili mahalli idarelerin meclislerine bilgi ve gereği için gönderileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; büyükşehir belediyelerinin bağlı kuruluşu olan su ve kanalizasyon idarelerinin faaliyetlerinin incelenmesi sonucunda düzenlenen Sayıştay Denetim Raporlarının genel kurul olarak görevli ve yetkili olan Büyükşehir Belediye Meclisinin bilgisine sunulması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; İdarenin kurulduğu 2014 yılından itibaren Sayıştay Denetim Raporlarının Genel Kurulda görüşülmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; Sayıştay Denetim

Raporları hakkında 2022 Yılı Faaliyet Raporunda yer verildiği ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında 2022 Yılı Faaliyet Raporunda Sayıştay Denetim Raporlarına yer verildiği ifade edilmişse de; 5393 sayılı Kanun'un 55'inci maddesinde; denetime ilişkin sonuçların kamuoyuna açıklanacağı ve meclisin bilgisine sunulacağı, diğer taraftan Sayıştay Denetim Yönetmeliği'nin 35'inci maddesinde; Rapor Değerlendirme Kurulunca görüş verilen mahalli idarelere ait denetim raporlarının ilgili mahalli idarelerin meclislerine bilgi ve gereği için gönderileceği belirtilmiştir.

Sonuç itibarıyla; hesap, mali işlem ve faaliyetlerin incelenmesi sonucunda düzenlenen Sayıştay Denetim Raporlarının Genel Kurulun bilgisine sunulması gerekmektedir.

BULGU 16: Su Abonelerinden Tahsil Edilmeyen Yüksek Tutarlarda Alacak Bulunması

Takip işlemlerinin yapılması gereken ve vadesi geçmiş su borcu olan 106.674 abonenin bulunduğu görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde;

"(...)

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler."

denilmektedir.

Aynı Kanun'un "Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde;

“Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.”

hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca Kanun’un “*Malî hizmetler birimi*” başlıklı 60’ıncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde;

“İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek.”

hükmü yer almaktadır.

TİSKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği’nin “*Zamanında Ödenmeyen Borçlar*” başlıklı 26’ncı maddesinde;

“(1)Aboneler, tahakkuk eden fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme gününe kadar ödemekle yükümlüdürler.

(2)Borcunu ödemeyen abonelere aşağıdaki yaptırımlar uygulanır:

a) Fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme tarihine kadar ödemeyen abonelerin suları kapatılır.

b) Süresinde ödenmeyen fatura bedelleri genel hükümler kapsamında yasal yollardan tahsil edilir. Bu husus abonelik sözleşmelerinde açıkça belirtilir.

c) Su kapanmasına rağmen, kapama tarihinden itibaren en geç 6 (altı) ay içerisinde borç tahsil edilemezse güvence bedeli borcuna mahsup edilmek suretiyle kesin hesap faturası düzenlenerek sözleşmesi feshedilir, tasfiyesi mümkün olmayan alacaklar için yasal yollara başvurulur. Bu durumda gerek görülürse ayrıca sayacı da sökülür.

ç) Yeraltı suyu kullandığı halde atık su bedelini ödemeyen abonenin su kaynağı kullanıma kapatılarak mühürlenir. Borç yasal yollardan tahsil edilir.

d) Borcunu ödemediği aboneyi terk edenlerin diğer bir abonelikte kullandıkları su, borçlu aboneliğinin borcu ödeninceye kadar kapatılabilir.

(3) Kapamaya esas borcu olacak borcun miktarı ve kıstasları yönergeyle belirlenir.”

şeklinde düzenlenme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; üst yöneticiler kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan dolayı olan sorumluluğunun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedir. Mali hizmetler birimi kamu gelirlerinin tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur. Su ve kanalizasyon idarelerinin asli geliri su hizmeti verilmesi karşılığında abonelerden alınan bedellerdir. Tahakkuk eden fatura bedellerini süresi içinde ödemeyen abonelerden alacakların yasal yollardan tahsil edilmesi gerekmektedir.

İdarenin gelir işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 106.674 abonenin vadesi geçmiş toplam 43.780.353,66 TL tutarında borcu bulunduğu tespit edilmiştir. Süresi içinde ödenmeyen fatura bedelleri için ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılmalıdır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; vadesi geçmiş alacakların mevzuat hükümlerine göre takip ve tahsil işlemlerinin yapıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında vadesi geçmiş alacakların takip ve tahsil işlemlerinin mevzuata göre yapıldığı ifade edilse de borcu bulunan 106.674 abonenin takibine ilişkin kanıtlayıcı herhangi bir belge gönderilmemiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare tarafından gelirlerin toplanması sorumluluğu kapsamında, vadesi geçmiş su alacaklarının mevzuat hükümlerine göre takip ve tahsil işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 17: Su Kayıplarının Önlenmesine Yönelik Çalışmaların Tamamlanmaması

İdare tarafından içme ve kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi amacıyla ilgili mevzuatta belirlenen düzenlemelere yönelik çalışmaların tamamlanmadığı görülmüştür.

İçme ve kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolü için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği” yayımlanmıştır.

Tebliğ’in “*Genel hükümler*” başlıklı 5’inci maddesinde;

“İdareler içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi için; idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesi ve kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemini sağlamakla yükümlüdür.”

denilmektedir.

Aynı Tebliğ’in 6’ncı ve devamı maddelerinde ise, su kayıplarının önlenmesi, kullanılacak malzemeler, abonelik hizmetleri ve izinsiz su kullanımı konularında su ve kanalizasyon idarelerinin yapacağı iş ve işlemler hakkında ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir.

Bu kapsamda İdarenin yaptığı faaliyetlerin incelenmesi neticesinde aşağıda belirtilen hususlar tespit edilmiştir;

-İçme ve kullanma suyu sistemindeki kritik noktalarda, su basıncı sürekli ölçülüp, izlenmemektedir.

-Önceden yapılan su depolarında, giriş ve çıkış boru hattı üzerinde, debi ölçer cihazı bulunmamaktadır.

-İçme suyu terfi merkezleri çıkış boru hattı üzerine debi ölçer cihazı takılmamıştır.

-Ortahisar içme suyu şebeke inşaatının hidrolik modellemesi yapılmış ancak diğer mevcut sistemin hidrolik modellemesi yapılmamıştır.

-Yüksek tüketimli abonelerin su kullanım miktarlarını uzaktan izleme sistemi mevcut değildir.

-Coğrafi bilgi sistemi (CBS) veri tabanı oluşturulmuş ancak veri kontrol ve izleme sistemi (SCADA) ile entegrasyonu sağlanmamıştır.

-Tebliğ ekinde yer alan formlar internet ortamında yayımlanmamıştır.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlemlerin yapılmasına devam edildiği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; hem su kayıp ve kaçaklarının önlenmesi hem de kamusal ve doğal kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması için su kayıplarının önlenmesine ilişkin ilgili mevzuatta yer alan düzenlemelerin tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 18: Su ve Atık Su Tarife Bedellerine İlişkin Maliyet Hesabının Yapılmaması

İdare gelirleri açısından en önemli unsur niteliğinde olan su ve atık su bedellerinin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak belirlenmediği görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "*Tarife tespit esasları*" başlıklı 23'üncü maddesinde; su satışı, kanalizasyon sistemi bulunan yerlerdeki kullanılmış suların uzaklaştırılması ve septik çukurların boşaltılması giderleri için ayrı tarifeler yapılacağı, söz konusu tarifelerde yönetim ve işletme giderleri ile amortismanları doğrudan gider yazılan (aktifleştirilmeyen) yenileme, ıslah, tevsi masrafları ve bir kâr oranının esas alınacağı; tarifelerin tespiti ve tahsilatla ilgili usul ve esasların bir yönetmelik ile belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Söz konusu madde uyarınca, su satışı ve kullanılmış su bedeli ile ilgili tarifelerin tespiti, tarife tespitinde esas alınacak hususların belirlenmesi ile tespit edilecek bedellerin tahsili ve abonelere verilecek hizmetlere ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla "TİSKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği" yayımlanmıştır.

Yönetmelik'in "*Tarife tespit esasları*" başlıklı 5'inci maddesinde;

"(1) Tarifelerin tespitinde aşağıda belirtilen esaslara uyulur:

a) Tarifenin belirlenmesinde, üretilen, kayıplar düşüldükten sonra tüketileceği öngörülen ölçülebilir su satış miktarı ana unsur olarak esas alınır.

b) Toplam sistem maliyetleri tarifelere yansıtılır.

c) Atık su tarifesi; atıkların oluşturduğu veya oluşturması muhtemel çevresel kirlenme ve bozulmayı önlemek, sınırlandırmak, gidermek ve çevrenin iyileştirilmesini sağlamak için yapılan ve/veya yapılacak tüm yatırımların ve harcamaların kirletenler veya bozulmaya neden olanlar tarafından karşılanacağı şeklinde tanımlanan "kirleten öder" ilkesine göre belirlenir."

denilmektedir.

Aynı Yönetmelik'in "Su Satışı ve Atık Su Tarifesi" başlıklı 10'uncu maddesinde; su satışı ve atık su tarifesinin belirlenmesinde; enerji ve malzeme giderleri, personel giderleri, çeşitli masraflar, su isale ve dağıtım giderlerinden oluşan yönetim ve işletme giderleri, amortismanlar, aktifleştirilmeyen yenileme, ıslah ve tevsii masrafları ile kârlılık oranının dikkate alınacağı ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; tarife bedellerinin belirlenmesinde, üretilen ve kayıplar düşüldükten sonra tüketileceği öngörülen ölçülebilir su satış miktarı, yönetim ve işletme giderleri, amortismanlar, aktifleştirilmeyen yenileme, ıslah ve tevsii masrafları ile kârlılık oranının dikkate alınması ve gerçek değerlerle maliyet hesabının yapılması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; su ve atık su tarife tespitine yönelik mevzuatın öngördüğü şekilde herhangi bir maliyet hesabının yapılmadığı, İdarenin kurulduğu 2014 yılından itibaren, ilçe belediye meclisleri tarafından belirlenen tarife bedelleri üzerine Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) oranında artış yapıldığı, söz konusu uygulama nedeniyle su ve atık su tarife bedellerinin gerçek maliyet unsurlarını yansıtmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; mevzuata uygun şekilde maliyet hesabının yapıldığı ifade edilmiştir.

Her ne kadar İdare cevabında tarife bedellerinin mevzuata uygun hesaplandığı ifade edilse de yapılan incelemelerde 2014 yılından itibaren ilçe belediye meclislerinin belirlediği su birim fiyatları üzerine TÜFE artış oranı uygulanarak tarifelerin belirlendiği görülmüştür. Diğer taraftan mevzuata uygun tarife bedelleri tespitine ilişkin kanıtlayıcı herhangi bir belge gönderilmemiştir.

Sonuç itibarıyla, mevzuatın öngördüğü şekilde maliyet hesabının yapılması, su ve atık su tarifelerinin bu doğrultuda belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Şebeke Suyu Abonesi Olup Aynı Zamanda Kuyu Suyu Kullanan Konut Abonelerinden Çevre Temizlik Vergisinin Eksik Tahakkuk Ettirilmesi

Şebeke suyu abone sözleşmesi bulunan aynı zamanda kuyu suyu kullanan abonelerin yalnızca şebeke suyu kullanımlarına çevre temizlik vergisi tahakkuk ettirildiği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun Mükerrer 44'üncü maddesinde;

“Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut ve, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir.

(...)

Verginin mükellefi binaları kullananlardır. Mükellefiyet binanın kullanımı ile başlar.

Konutlara ait çevre temizlik vergisi, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına büyükşehirlerde 15YKr, diğer yerlerde 12 YKr olarak hesaplanır.

(...)

Belediyenin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan ancak, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinden karşılayan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisi, yukarıdaki tarifenin yedinci grubunun belediye meclisince belirlenecek derecesi üzerinden hesaplanır.

Su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisi, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılır. Bu suretle tahakkuk eden vergi, su tüketim bedeli ile birlikte belediyelerce tahsil edilir. Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisi ise 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilir.

(...)”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre; çevre temizlik vergisi, büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerince tahakkuk ettirilmeli ve bu tahakkuka abonelerin toplam su kullanımları esas alınmalıdır.

Yapılan incelemelerde; Trabzon ili merkezinde konutunda şebeke suyu ile birlikte kuyu suyu kullanan abonelerin bulunduğu, ancak anılan konutlara ilişkin çevre temizlik vergisinin toplam su kullanımı üzerinden tahakkuk ettirilmesi gerekirken sadece şebeke suyu kullanımı üzerinden tahakkuk ettirildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen

hususlara uygun işlem yapılmaya başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, kuyu suyu ile şebeke suyunu birlikte kullanan abonelerin çevre temizlik vergisi tahakkuklarının toplam su kullanımları esas alınarak yapılmaya devam edilmesi gerekmektedir.

BULGU 20: Yağmur Sularının Uzaklaştırılmasına İlişkin Harcamaların Büyükşehir Belediyesinden Tahsil Edilmemesi

İdare tarafından yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahı için yapılan harcamaların Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmediği görülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun "*Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları*" başlıklı 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (r) bendinde;

"Su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli baraj ve diğer tesisleri kurmak, kurdurmak ve işletmek; derelerin ıslahını yapmak; kaynak suyu veya arıtma sonunda üretilen suları pazarlamak."

denilmektedir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "*Görev ve yetkiler*" başlıklı 2'nci maddesinde;

"(...)

d) Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

(...)"

hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı Kanun'un "*Yağmur sularının uzaklaştırılması*" başlıklı 25'inci maddesinde;

"Yağmur sularının uzaklaştırılması ile ilgili tesislerin yapılması veya bu tip tesislerin işletilmesi, gerekli harcamalar ilgili belediyelerce karşılanmak şartıyla İSKİ tarafından yerine getirilir. Bu tesislerin yapılması veya işletilmesine ilişkin harcamalar tarifelere dahil edilemez."

hükmü yer almaktadır.

Ayrıca Kanun'un Ek 5'inci maddesinde;

“Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır.”

şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; su ve kanalizasyon hizmetlerini yürütmek, bunun için gerekli tesisleri kurmak ve kurdurmak; derelerin ıslahını yapmak büyükşehir belediyelerinin görevleri arasındadır. Bu kapsamda su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek merkezden yürütülmesi için büyükşehirlerde büyükşehir belediyesine bağlı su ve kanalizasyon idareleri kurulmuştur. Su ve kanalizasyon hizmetlerinin yürütülmesi, harcamaların tarifelere dahil edilmemesi ve ilgili belediyelerce karşılanması şartıyla yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahının yapılması su ve kanalizasyon idareleri tarafından yerine getirilmesi gereken görevlerdir.

Su ve kanalizasyon hizmetleri abonelere ücret karşılığında verilmektedir. Büyükşehir belediyelerinin görev ve sorumluluğu altında olan ve bir kamu hizmeti niteliği taşıyan yağmur sularının uzaklaştırılmasına ilişkin harcamalar ise abonelere fatura edilmemektedir. Dolayısıyla yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahı için su ve kanalizasyon idareleri tarafından yapılan harcamaların büyükşehir belediyelerinden tahsil edilmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahı için 2019 yılında 1.623.450,90 TL, 2020 yılında 5.799.710,89 TL, 2021 yılında 15.025.813,15 TL ve 2022 yılında 14.340.681,34 TL olmak üzere yapılan toplam 36.789.656,28 TL tutarında harcamanın Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; yağmur sularının uzaklaştırılması ve derelerin ıslahına ilişkin yapılan harcamaların Büyükşehir Belediyesinden tahsil edilmesi için gerekli bütün iş ve işlemlerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 21: Banka Tarafından Yapılan Tahsilatların İdare Hesaplarına Zamanında Aktarılmaması

Bir banka tarafından İdare adına yapılan tahsilatların İdarenin banka hesaplarına

zamanında aktarılmadığı görülmüştür.

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin "Uygulama ve kullanılacak araçlar" başlıklı 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasında;

"18/6/2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Ödeme ve Tahsilat İşlemlerinin Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar hükümleri saklı kalmak kaydıyla kurumlar; faaliyetleri kapsamında yaptıracakları tahsilat ve ödeme işlemleri için yurt içinde yerleşik diğer bankaları, Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.'yi ve yurt içinde yerleşik bankalar aracılığıyla olmak koşuluyla ödeme kuruluşlarını ve elektronik para kuruluşlarını da kullanabilir. Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları, kamu kurumları adına tahsil ettikleri tutarları anlaşma yaptıkları yurt içinde yerleşik bankalarda ilgili kamu kurumu adına açılacak hesaplara işlem yapılan gün içerisinde aktarmak zorundadır. Gerçekleştirilen tahsilat tutarlarının, özel kanunların verdiği yetki kapsamında yapılan düzenlemelerde yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla takip eden iş günü içinde, yurt içinde yerleşik tüm bankalar aracılığıyla kredi kartları ile yapılan tahsilatın ise azami 20 gün içerisinde ilgili kurumun kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılması zorunludur."

denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükmüne göre; bankalar tarafından gerçekleştirilen nakit tahsilat tutarlarının takip eden iş günü içinde, kredi kartları ile yapılan tahsilatların ise azami 20 gün içerisinde İdarenin kamu sermayeli bankadaki hesaplarına aktarılması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; bir bankanın İdare adına yaptığı tahsilatları takip eden iş gününde İdarenin banka hesaplarına aktarmadığı, tahsilat tutarlarının zamanında gönderilmemesi nedeniyle bu tutarlardan kazanılabilecek faiz gelirlerinden mahrum kalındığı tespit edilmiştir.

Söz konusu denetim tespiti sonrasında, İdare tarafından özetle; bulguda belirtilen hususlara uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; nakit tahsilat tutarlarının, tahsilatı takip eden iş gününde İdarenin banka hesaplarına aktarılması için gerekli bütün iş ve işlemlerin yapılması gerekmektedir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Çevre Temizlik Vergi Paylarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 12: Konutlara İlişkin Tahsil Edilen Çevre Temizlik Vergisi Paylarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması” olarak yer almıştır.
İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması	2021	Kısmen Yerine Getirildi	Raporun “Diğer Bulgular” bölümünde, “BULGU 9: İşçilerin Kanunda Belirtilen Yıllık İzinlerinin Kullandırılmaması” olarak yer almıştır.